

PRENTSA OHARRA

Urduñako Duintasunaren Kolunbarioa inauguratu dute, aniztasun- eta hurbiltasun-giro batean

- **Hiriko udal hilerrian izango da, 11:00etan. Bertan, frankismoaren eta Gerra Zibileko 15 biktimen gorpuzkiak hobiratuko dituzte berriro. Horietako 14 Urduñako Espetxe Zentral zaharrearantz hil ziren eta 2014an hilerrietik atera zituzten.**

Urduñan, 2022ko uztailaren 28an.- Urduñako Duintasunaren Kolunbarioaren inaugurazioa gaur izan da udal hilerrian uztailaren 28an, osteguna, 11: 00etan. Guneak **Gerra Zibilaren eta frankismoaren 15 biktimen gorpuzkiak** hartuko ditu hasiera batean, horietatik **14 Urduñako Espetxe Zentral zaharrearantz hil zirenak** eta 2014an Urduñako hilerrietik atera zituztenak.

Guztira, 60 pertsonen gorpuzkiak hartzeko prestatuta dago kolunbarioa, eta hori handitu ahal izateko pentsatuta. Itziar Biguri Ugarte alkateak adierazi duen bezala, **inaugurazioa urrats bat besterik ez da izan memoria historikoaren arloan** udalerririk egin dituen lan etengabeetan: “Duintasunaren Kolunbarioaren inaugurazio honekin ez da ezer bukatzen. Hormigoia azpian dauden gorpuak berreskuratu eta Duintasunaren Kolunbarioan sartuko ditugu. Aukerarik badago, bere jaioterrira eramango dira eta, bestela, hemen egongo dira gurekin”.

Zentzu horretan, alkateak **eskerrak eman nahi dizkio hiriko familiei, euren senideen gorpuzkiak lekuz mugitzeko izan duten prestutasunagatik**. “Lan handiak egin dira hilerrian azken aldiaren eta horregatik eskerrak eman nahi dizkiegu Urduñako familiei, erakutsi duten lankidetzagatik eta enpatiagatik. Izan ere, senitartekoen gorpuzkiak lekualdatu dituzte behean egon daitezkeen gorpuzkiak lurretik ateratzeko”, azaldu du Bigurik.

Kolunbarioa harrizko hiru hegazkin ilarak osatzen dute, hezurtegiatarako horma-hobiak dituztenak. Horrekin batera Iñigo Arregi artistaren *Duintasuna* eskultura dago, 3,50 metroko altuerakoa. Informazio ibilbide labur bat ere osatu dute, proiektuaren eta gertatukoaren inguruko panelen bitartez.

Kolunbario hau eraikitzeko, Udalak 80.000 euroko aurrekontua (BEZa barne) jaso du Gogora Memoriaren, Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Institututik.

Biktimen senideen topaketa

Hogei senide baino gehiago hurbildu dira bertara beren ahaideei omenaldia egiteko, besteak beste, Badajoz, Ciudad Real eta Valentziatik. Era berean, Aranzadi Zientzia Elkarteak Francisco Etxebarria antropologo forentsea eta Lourdes Herrasti Historiako doktorea ere bertan izan dira, udal hilerrian bi proiektu gidatu dituztenak, eta memoria historikoko elkarrekin ere egon dira.

Ekitaldian izan dira, halaber, Beatriz Artolazabal, Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako sailburua, Diego Blázquez, Espainiako Gobernuaren Memoria Demokratikoaren zuzendaria nagusia, José Antonio Rodríguez Ranz, Giza Eskubide, Memoria eta Lankidetzako

sailburuordea, Aintzane Ezenarro, Gogora Memoriaren, Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Institutuko zuzendaria eta udalbatza.

Hainbat pertsonak parte hartu dute ekitaldian. Miguel Ángel de Castro Diazek gogora ekarri du bere aitona, Silvano de Castro Barrios, Urduñako espetxeko biktima. Era berean, Aranzadiko Lourdes Herrastik eta Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako sailburu den Beatriz Artolazabalek ere hartu dute hitza memoria historikoaren alde, tokiko alkateak egin duen bezala.

Ekitaldiaren amaieran, agintari politikoek, historia elkarteetako kideek eta senitartekoek bat egin dute gorpuzkiak lekualdatzeko eta lurperatzeko lanetan, baita biktimen omenezko lore-eskaintza batean ere.

Aurrekariak

Francisco Etxebarria antropologo forentsea eta Aranzadi Zientzia Elkarteko Lourdes Herrasti Historiako doktorea buru zituen taldeak txosten bat aurkeztu zuen 2014an, Urduñako Espetxe Zentralean gatibu zeudela hil ziren 14 biktima hobitik ateratzeari buruz. Dokumentu horretan, hilerriaren eskuinaldeko horma-hobiak eraiki ziren lursailaren azpian antzeko lurperatze gehiago egoteko aukera jaso zuten.

Ondorioz, eremu horretako 204 nitxoren hileta-eskubideen emakidak azkentzea erabaki zuen Udalak 2017an, frankismoaren errepresioaren biktimen gorpuzkiak aurkitzeko, berreskuratzeko eta identifikatzeko lanak errazteko.

Ezkerreko korredoretako bigarren prospekzio batean, 2021eko irailean, Aranzadik baztertu egin zuen bertan Espetxe Zentraleko presoen gorpuzkiak zeudela. Hala ere, banakako ehorzketak egon zirela egiaztatu zen, eta horien gorpuzkiak uneren batean beste leku batera eramán zirela; hala ere, ez dakite horiek espetxeko biktimekin bat datozen.

2022an, Udalak 96 horma-hobi kendu dituzte hilerriaren eskuinaldetik (310-405 zk.), eta gorpuzkiak barrunbe berrietara eramán dituzte, azpian egon daitezkeen presoek hezurak hobitik ateratzeko. Udal eta Probintzien Espainiako Federazioaren (FEMP) aldetik 25.000 euroko diru-laguntza jaso du tokiko erakundeak azken ekintza horietarako.

1937 eta 1941 bitartean, gutxienez, 225 pertsona zendu ziren Urduñan ezarritako gerrako presoek kontzentrazio-esparruan eta espetxe zentralean.